

Z I D O V

GLASILO ZA PITANJA ŽIDOVSTVA

UPRAVA I UREDNIŠTVO: ZAGREB
ILICA BROJ 31, III. KAT

IZLAZI SVAKOG PETKA
RUKOPISI SE NE VRAĆAJU

PRETPLATA: GOD. 60 D. POLUGOD. 30 D.
ČETVRTGOD. 15 D. POJEDINI BROJ 1.50 D.

Premošćenje jaza

Prigodom Keren Hajesod kampanje u Americi, držao je dr. Haim Weizmann na jednoj velikoj skupštini govor, u kojem, kako sam veli, želi, da se usred oštre kampanje vrati za čas korjenu cionističkog problema. Weizmann veli:

«Pustimo za čas po strani pomisao na novac. Zaboravimo za jedan čas naš neposredni praktički rad i dozovimo si u pamet opet neke istine, koje su nas tako daleko dovele i koje će nas božjom pomoći dovesti do pobjede.»

Htio bih se prije svega baviti jednom stranom našega pitanja, koja prikazuje zapravo opravdanost opstojanja našega pokreta. Govorio sam o nedostatku kontinuiteta i konzekvencije u našem sadašnjem položaju. To je samo jedno od djelovanja većega, tragičnijega nedostatka kontinuiteta u cjelokupnosti našega narodnoga života. Usporedite djela i prinos židovskoga naroda na polju svjetske kulture i postavite uza nj djela i prinos drugih naroda. Mi smo vanredno ponosni na Židove, koji su kao učenjaci ili umjetnici doprinjeli blagu svijeta duševne vrednote. Velimo: to je naš doprinos, naš maaser, porez, koji rado dajemo za kulturu, u čijoj sredini živimo. Promatramo li pobliže broj ženijalnih Židova i usporedimo li ga s neizmjernim mnoštvom ljudi, koje smo dali i koji su svi nad prosjekom, sa sposobnim čestitim ljudima, tad ćemo biti iznenadjeni. Imademo svjetskih imena, mislioce prvoga reda, ali njihov broj, iako se može usporediti s brojem drugih naroda, nije tako visok, kao što bi se moglo očekivati prema velikom mnoštvu izvrsnoga materijala, na koji se s pravom možemo pozvati. Nismo stvorili dovoljno ljudi onoga tipa, koji stvaraju škole, muzeje, oko kojih nastaju svijetovi misli, učenika, sljedbenika, kako je tome slučaj kod cionističkog pokreta.

Prosječni duševni niveau engleskoga naroda sigurno nije viši no prosječni duševni niveau Židova. Ali prosječna Engleska bila je kadra da daje velik broj ženijalnih muzeva, muzeva, oko kojih su se grupirali mali svijetovi učenika, i ako tražimo razjašnjenje za tu premoć, tad dolazimo do problema našega nedostatka na kontinuitetu.

Hoću to da bolje razjasnim drugom poredbom. Usporedimo sveučilište u Berlinu sa sveučilištem u Oxfordu. Onaj institut je uzor stvaralačke sposobnosti. Može u svako doba da daje velik broj djaka s izvrsnom naobrazbom, s dobrim svjedodžbama, vrsne, sposobne i pouzdane ljude. Univerza je vrlo dobro opremljena. Njezine su učiteljske sile vrsne, njezina organizacija nedostiživa. Sveučilište u Oxfordu je naprotiv vrlo neprak-

tičko. Tu su vam zapravo deset sveučilišta ispreplitana i nezgrapno vezana u jedno jedinstvo. A ipak su iz te stare institucije, koja je postala narodna osovina engleskoga naroda, proizašli muzevi, koji su u izgradili Englesku, izgradili ono, što se zove britska država, osnovatelji država, vladari naroda, muzevi, koji su svoj žig udarili čovječanstvu. Oxford dat će možda manje učenih ljudi no sveučilište u Berlinu, ali ono daje ljude, koji povijesti udaraju svoj žig. A sve to, jer na tom sveučilištu nisu glavna stvar zapravo učitelji, niti katedre, ni naučna osnova ni program, glavna je stvar kontinuitet i tradicija. Jer i same zidine Oxforda pune su tradicije velikih muzeva. U svakoj tamnoj izbi sveučilišta u Oxfordu zbijena je tradicija od tolikih vijekova, atmosfera puna je te tradicije. Tu je živio, tu je pisao Newton, u onoj sobi je spavao, mislio, primio svoje inspiracije, njegov duh, a ne udžbenik, daje poleta. Tko se ne uzdiže do niveau-a ideala, što ga je on stavio, taj vrijedja tradiciju i griješi protiv toga duha.

Jedino područje života, na kojem su imali Židovi kontinuitet predaje, bilo je područje židovskog studija u getu. U zidinama geta, prije no što su počele da padaju pri zvuku trublja asimilacije, stvorili smo originalne misli. Bilo je to možda mišljenje i studij, što ga svijet vani nije mogao u sebi da prima, ali ovdje stvorio je jednom tok predaje djelovanje i sile, kao što predaja Oxforda. Ove zidine počele su da nestaju. Izgubili smo svu inspiraciju, taj kontinuitet, radili smo s materijalom drugih kao posrednici u svijetu znanosti i filozofije. Vršili smo korisnu funkciju na korist drugih, ali prestali smo da budemo iskonski.

Tako se vraćamo u Palestinu. Tu su za nas židovi od Oxforda, židovi predaje. Tu se ima praviti pokušaj, da se premosti jaz koji je pukao između nas i naše prošlosti, da opet stvorimo naš kontinuitet. Nadvladanje toga jaza je neizmijerna zadaća, koja iziskuje snagu i ustrajnost diva. Nju mogu da riješe samo ljudi koji imaju inspiraciju. Mi je imamo i pobjedit ćemo.

Htio bih podsjetiti na jedno iskustvo što sam ga stekao i koje je sigurno latentno u vama i svim Židovima svijeta. Zadnjih dana svjetskoga rata bio sam u Palestini i dogovorio sam se, da ću se s Emir Fejsalom sastati u Transjordaniji. U normalnim prilikama treba za put od mjesta, gdje sam boravio do Transjordanije jedno 5 sati. Onda ali bila je još turska fronta na palestinskom tlu, i da stignem onamo, gdje se Emir nalazio, morao sam obilaziti te putovati prema jugu do Egipta, preći preko Crvenoga

mora, a onda opet gore u Transjordaniju.

Poduzeo sam taj put. Bio sam 12 dana na putu — 5 dana putovao sam kroz žarku pustinju preko Sinaja, a onda preko voda Crvenoga mora. Poslije okrenuo sam prema sjeveru kroz zemlju Moabsku i poslao sam Emiru vijest, da mu se približavam. Tad mi je poslao u susret jedan dio sluga s darovima od deva i ovaca, s hljebom i soli. Zadnjeg dana moga putovanja obuzelo me je blaženo čuvstvo o čudu moga puta. Kao stari Abraham približavao sam se zemlji, što ju je Bog obećao svome izabranome narodu. I kao on, došao sam zemljom Moabskom da steknem posjed. Jedna povorka sluga Emira došla je da me pozdravi, i nudila mi je hljeba i soli, pripravila mi je šator da me ukonači, zaklala je jagnje, da me pogoste i javili su mi, da me njihov gospodar čeka i da se veseli što će se samnom sastati.

I tad je tonulo 2000, 3000, 4000 godina. Osjećao sam, znao sam, da je tek jučer bilo, da sam posjedovao zemlju. Bilo je tek jučer, da je naš praotac Abraham stupio na to zemljište i dao se na put pod vodstvom i blagoslovom Božjim. I tad sam osjetio, da su sve godine našega egzila, sve zemlje u kojima smo stanovali, sve muke, što smo ih podnašale, bile su kao ništa. Jaz bio je premošten. To je bila domaja; to je bilo obećanje i ispunjenje, to je bila zbilja.

Završujem sa željom, da Vam bude dano da doživite taj čas, koji sam ja doživio, gdje se u tmuni vrea iskra, koja nam opet pokazuje neslomljeni put između naše prošlosti i naše sadašnjosti.

Jednom nosiocu zapadne kulture

Što si načinio s Tvojom baštinom?

Čuo si glas s brda. Ali u tvojim ćutilima izgubio se slatki zvuk.

«Dao si se zavesti od lažnih proroka, koji su došli k Tebi u spodobi ovaca, a iznutra bili su to vuci, koji sve raskidaju.» Oni propovijedaju: «Nemojte skupljati blago, jer će ga izgristi moljci i rdja.»

Nikad nitko nije bio pohlepniji no oni. Kao hijene vrebaju pred krevetom bolesnika, iskorišćuju zdvojnost, da i njima dopadne koja kost. Okupljaju sva Tvoja ćutila; zbunjen, omamljen, smekšan, zastrašen postao si orudjem prokletih bez vlastite volje.

Lažno je njihovo odijelo siromaštva; lažno je njihovo milosrdje, što ga pokazuju;

lažna je njihova licemjerna poniznost;

lažna je njihova hinjena pobožnost.

Zaglupljivanje naroda, vjersko umorstvo, mržnja prema bratu su posljedice neutažive želje za moći i za novcem tih bessavjesnih lažnih proroka.

Dao si se zavarati, obećali su Ti nebesko carstvo i donijeli su Ti zemaljsku nuždu.

Protjerajte iz Vašega srca zavoditelje, začepite im lažna njihova usta, ne dajte se odstraniti od čistoga izvora svega života: ljubavi k svim ljudima.

»Blaženi su krotki«.

Što je Tvoj odgovor?

Svijet eri od Tvojih kletva. Jedan narod psuje na drugoga, nadmeću se u proklinjanju punih mržnja, vesele se nesreći bližnjega i upotrebljavaju sve svoje sposobnosti da unište susjeda.

»Blaženi su milosrdni«.

Gdje je Tvoja milosrdnost?

Misliš li da ćeš moći sebi kupiti spas duše taštinom Tvoje prazne dobrotornosti? Zar ne ogorčavaš strancu korice hljeba, što ju je dobio svojim suzama? Strahote srednjega vijeka ponovno oživljavaju; u Tvojim tamnicama i logorima za internirane trunu oni, koji nijesu jednakoga mišljenja kao i Ti.

»Vaša riječ neka bude: Da, da, ne, ne«.

Čovječanstvo mora propasti, ako će vjernost i vjera ostati ispraznim riječima.

A oni, što su tako ponosni na čistoću svoje rase, raskidaju ugovore kao komad papira i znadu da prikrivaju lom vjere plaštem patriotske potrebe. A kad dodje čas, da odgovaraju za svoja nedjela, tad iznova ponište ugovore i svim sredstvima traže, da se otmu svojim obvezama.

»Blaženi miroljubivi«.

Znaš li još uopće što je mir?

Zar nije svjetski rat poruga riječi ljubavi? Zar si prestao s produkcijom ubitačnoga oružja? Zar ne zlorabljuješ visoke škole, koje imaju da služe napredku da uvijek pronadju nova smrtonosna sredstva, dnevno strašnija i groznija?

»Ne ubij!«

Tko će izbrojati brda lješina, koje je nagomilao svjetski požar? Neka Ti ništa ne bude sveto, ni otac ni majka, ako Ti to zapovijeda oholi vladar.

Čovječe, rdjavo si shvatio svoju svrhu!

Trebao bi da stвориš život, a Ti si pomogao da ga se uništi.

Ljubav treba da daješ, a Ti si se dao zavesti mržnjom.

Veselje treba da te prati, a suze označuju Tvoj put!

Brata svog potajno napadaš. Ne štetiš ni dijete na majčinim grudima; ni starac u bolesničkoj postelji nije siguran pred Tvojim nožem. S bajonetama tjeraš nesretne žrtve svoga vjerskoga i nacionalnoga fanatizma u goruće kuće i hramove.

»Sve što hoćete da Vam čine ljudi, činite to i njima; to je zakon, to su proroci!«

Držiš li se ove mudre rečenice? Koju opakost, koju niskost, ne pripisuješ strancu i susjedu, da bi mogao u mutno-

me loviti i da skreneš pažnju s vlastite svoje pokvarenosti.

Zar nije onaj sumnjiv, koji se javno diči svojim osjećajima? Zar samo Ti imadeš pravo da dišeš?

Zar su Tvoja djela tako uzvišena, da možeš prezreti druge narode, da smiješ do krvi mučiti djecu Izraelovu? Zar ne ujedinjuje sad pobjednike i pobjedjene ista beznadna nevolja, protiv koje se buni cijelo čovječanstvo?

Na čemu temeljiš svoju oholost? Jer nosiš mač?

Jakovljevi boreći prije su nosili mač. Narodi istoka vodili svoje ratove, kad je zapad još bio neprolazna šuma. No oni su pretvorili svoje mačeve u plugove i kose, jer je riječ moćnija no svako oružje. Pisali su knjigu knjiga, kad Ti još nisi znao, što je pismo.

»Znaj, ponosni čovječe, da su Jakobovi sinovi stvorili junake, prema kojima se Vaše sjeverno plemstvo čini kao trava prema cedru. Imena, čiji sjaj ne potječe od zemaljskih knezova, već od onoga glasa, što nalaže strahopočitanje, a koji je pozvao njihove očeve u blizinu svijetla« (Walter Scott).

Tko Te je učio pojam najvišeg jedinstva?

Tko Ti je najprije otkrio tajne zvjezdanoga neba?

Tko Ti je objavio temeljne zakone čovječanstva?

Tko Te je naučio, da shvatiš savez svih svjetskih događaja?

A Ti, čovječe s kamenim srcem, štosi Ti činio sa svojom baštinom?

Zar si spoznao pravu istinu?

»Znaš li, gdje stanuje svijetlo, a koje je boravište tmine?« (Hiob)

Zar ne nastaju neprestano sekte, koje drže, da su jedini pravi sljedbenici istine? Zar nisu Tvoji vjerski ratovi, otkad možeš da pamtiš, zapisani strašnim slovima u povijesnicu?

Koja je od Tvojih formula ispravna?

Ti si sam još u tmuni, a ipak mučiš one, koji ne će da dijele Tvoje sumnje.

»Ne sudite, da ne budete sudjeni!«

Možeš li ujedno da budeš sudac i tužitelj? Hoćeš li, da sam budeš sudijom, a da se ne staviš sudu?

Zar nije vrhunac pokvarenosti, kada Tvoji narodi traže jednakopravnost s drugima u Ligi Naroda, i da u vlastitoj zemlji zaključuju iznimne zakone protiv inovjereca i onih, koji drugačije misle.

Zlostavljao si dušu i tijelo djece Izraelove, oduzeo si im slobodu, protjerao si ih iz zemlje, odmjerio si im što više i zrak za disanje, pa se čudiš, da su obolila. Bila su slaba, dok su trebala bogatstva, da od tvojih predja kupe goli život.

Ali sad ne će više pred mnoštvom što no bući da trče kroz šibe; ne će više da se dadu poniziti. Faraonska borba za uništenje je nemogućnost; čim je Faraon više djece podavio, tim ih je više bilo; čim je inkvizicija više Židova spaljivala, tim čvršće su se preostali priljubili svome narodu.

Pravo, zakon i proroci bili su na njihovoj strani istoga su bili i sad su nesavladivi.

Za vrijeme rata podigao si zastavu za pravo i samoodredjenje naroda; ako je sad baciš, djeca Izraelova opet će je podići.

Ne samo prividno. Ona ne će sustati; borit će se tako dugo, dok ne će pojmovi prava i samoodredjenja uhvatiti duboko korjenje u duši naroda, kako ih je to naučio tisućgodišnji martirij.

Možeš ih i nadalje proganjati; Tvojim teorijama o manjoj vrijednosti rasa izvrgnuti preziru, smisliti nove muke i prepustiti ih uličnim ubojicama.

Židovi preživjet će i ova progonstva.

Ali jao Tebi! Probudjena je svijest svijeta, poništiti će Tvoju kulturu, ako u zadnji čas ne promjeniš svoj postupak.

Prošla su vremena, gdje su Izraelova djeca sve primila bez prigovora, što god im učinili Tvoji ponosni vitezovi. Danas ne ćeš više naći strpljive šije, koje će mirno podnašati nepravdu i nasilje. Gazio si ih nogama i nasladjivao si se na njihovim mukama; pljunuo si na njih i rugao im se.

Ne raduj se prerano! Djeca Izraelova dostigla su konac njihova ponižavanja.

U Tvome vlastitome narodu našla su saveznike, koji će im pomoći da očuvaju ljudsko dostojanstvo. Muževi, čija imena uživaju velik ugled u svijetu, smatraju časću, da se mogu za njih zauzeti. Radnički bataljuni svih naroda pripravnici su na njihovu obranu; ne će dopustiti, da se i nadalje zlostavljaju djeca Jakobova.

I Vijeće Naroda priznalo je njihova prava i dalo im narodnu domaju u zemlji otaca.

Zašto se ne pokoravaš tome zaključku što su ga stvorili vlastiti Tvoji državniči? Zašto huškaš sinove pustinje protiv miroljubivih radnika, koji hoće da kultiviraju zemlju?

Bojiš li se za svoje svetinje? Je su li Židovi ikada dirali u sveta Tvoja mjesta? Ne boj se za njih! Ona su i njima sveta, jer su svjedoci njihovih neizmjenih i neizrecivih patnja.

Pogledaj svoju prošlost!

Sjeti se oduševljenja krstaša; zar nije čar istoka i njegove tajne vabio Tvoje kraljeve, vitezove i seljake iz najudaljenijeg zapada i sjevera u Cijon?

Možeš li se čuditi, da djeca Izraelova, koja su živila samo od nade na uspostavu Cijona, čeznu za starom domajom?

Uzdaj se i Ti u Cijon!

Priušti djeci Izraelovoj tu malu zemlju, da bi u srdačnom kontaktu s iskonskim silama naravi ozdravila i mogla se potpunoma razviti. U prošlosti bio je Erec Jisrael kolijevka onih ideala, na kojima si izgradio Tvoju etiku i moral.

I u budućnosti stvorit će ta zemlja opet muževe, koji će Ti biti pravim vodičem u spoznaji svemira i koji će naći put, da te spase iz nužde i zbrke.

U Tvojim nutrim skriven je smisao za dobro i lijepo; Tvoja Te savjest opominje da prosledjuješ put pravednosti. Duh u Tebi govori, da nisi mrtva materija, već dio svjetske ljubavi, koja hoće sreću sviju.

Slijedi unutarnji glas, on Te nikad nije prevario!

Budi opet čovjek medju ljudima! Živi bez mudrovanja, ljubi i opet ćeš biti ljubljen.

To je tvoja zadaća na zemlji, Tvoja nada i Tvoja budućnost.

David H. Azriel, Beograd.

Mošav ovdim*

Piše **Elias Epstein**, Jeruzolim.

Na naseobinama Emeka nalazimo primjere stare i nove forme organizacije, a ti su: kvucot i Mošav ovdim. Nahalal možda je najizrazitiji zastupnik potonjega tipa. Položaj tik Nazareta, u srcu velike nizine, je vanredan. Otvoren je vidik s jedne strane na Karmel gorje, a s druge strane na nizinu, u kojoj se prostiru ostale kolonije. U Nahalalu ostvarena je jedna ideja, o kojoj se dugo raspravljalo u radničkom novinstvu. Ta se forma organizacije još uvijek kritikuje, jer kritika vidi u kvuci tipičnu židovsku formu za zadružnu kolonizaciju. Sad smo već u stanju da ocijenimo oba sistema, koja i onako rade jedan uz drugi i da iz praktičkih iskustava povučemo svoje zaključke.

Kvuce su, kako je poznato, radničke skupine, koje svoju farmu zajednički posjeduju. Keren Kajemet Lejzrael dao je kvuci u zakup zemlju, koju članovi zajednički obraduju. Oni sebi izaberu upravni odbor. Svim članovima osigurana je u stalnom opsegu minimalna potreba. Rad se vrši kooperativno. Jede se zajednički. Ako se na koncu godine ukaže dobitak ili gubitak, onda se to razdijeli na jednake dijelove na sve članove. Ako je kvuca imala uspjeha nastavlja rad istim članovima u narednoj godini, kao u Daganiji, gdje prije 10 godina osnovana grupa predstavlja danas veliku naseobinu sa dobrim marvogojsvom, 2 solidno građeni višekatni kućama, gajevima dobro njegovanih drveta, a kao siguran aktivum jednu podružnicu: Daganija B. Možemo da shvaćamo nastojanja naših halucim za takovim zadružnim radom. Taj rad odgovara njihovu idealu, ne za volju osobnih dobitaka, već da se spasi zemljište za židovski narod. To zadovoljava i njihove socijalne potrebe; jer poljodjelski život može da bude vrlo dosadan, kad ne bi imao podstreka u svijesti pripadanja skupini. Ta svijest im daje i čvršći oslon u životu, naročito onima, koji se prvi put bave tim radom te kao nekvalificirani novajlije trebaju oslonu u zadrugara. Ove prednosti kvuce možemo bez okolišanja da priznajemo, a da time ne priznajemo dogmu, da ona predstavlja najviši razvitak zadružne organizacije. Jer Mošav ovdim je uistinu mladja tvorevina, premda ju je već pred nekoliko godina Ettinger predložio u svojoj knjizi »Methoden der Kolonisation«.

Poticaj osnutka Mošav ovdim, došao je od ljudi, koji su bili mnoge godine zaposleni u kvucama te uvidjeli, da sistem zadruga im ne pruža mogućnost potpunog razvitka njihove stvaralačke snage. To su bili radnici, čija individualnost traži osobnu vezu sa zemljom. Osvojeni idejom naseljivanja Židova i privedenjem poljodjelstvu, radje su postali mali seljaci, nego da ostanu članovi jedne radničke grupe. Taj zahtjev našao je izražaja u prijedlogu, da se stvore naseobine obitelji umjesto naseobina pojedinih osoba, tako da svaka obitelj obradjuje svoj komad polja. Kao uspješni stalni kolonisti smatraju obitelj kao naravnu životnu formu, a kao dobri poljodjelci znali su

da cijene saradnju žene u gospodarstvu. Muž i žena neka zajednički siju i oru. Neka odgoje svoju djecu na vlastitom zemljištu, neka im usade ljubav k prirodi i privrženost zemlji, koja karakterizira zdrav seljački stalež.

U nekim kvucot, u kojima je bilo pored muških i ženskih članova, došlo je doduše do sklapanja brakova između članova, ali sistem grupa ne pruža odgovarajuće preuvjete za obiteljski život. Sastali su se ovdje elementi, čiji interesi i nastojanja se ne mogu tako lako dovesti u sklad kao u naseobini, koja se sastoji iz pojedinih osoba ili pojedinih obitelji. Mnoge prednosti obitelji nisu se mogle iskoristiti u kvucot. Pri tome nije bilo zagovarateljima Mošav ovdim do toga da omalovažuju vrijednost zadružnih nastojanja, jer su nju iz vlastitog iskustva upoznali.

Sistem Mošav ovdima ide za tim, da daje individuu najveće polje za praktički izražaj njegove ličnosti, ujedinivši ga s prednostima zadruga, u koliko se mogu sjediniti oba ova ideala. Rezultat može da se vidi u Nahalalu, gdje rad članova pretežnim dijelom opravdava razloge navedene po ovome sistemu. Ovdje je na zemljištu Narodnog Fonda naseljeno 80 obitelji i to svaka na površini od 100 dunuma. Zemljište dano im je na 49 godina u zakup, a zakupnina ima da pokriva i prvi dio amelioracije, što ju je proveo Keren Kajemet. Ali ni ameliorirano zemljište nije dostatno, da čovjek od toga može živjeti. Potrebna je stoka, orudje, građevine, a da se do toga dodje, daje Keren Hajesod kolonistima zajmove. Ovi zajmovi, kojima raspolaže kolonizacijoni odjel cijonističke Egzekutive, upotrebljavaju se za kupovanje živoga i mrtvoga inventara. Subvencije ne postoje. A sad mora kolonista da nastoji da napreduje, da podmiri za sebe i svoju obitelj životne potrebe i da toliko producira, da iz utrška može otplaćivati zajam i zakupninu. Inventar, što ga je dobio pojedini kolonista, njegovo je vlasništvo, a on ga prema svome iskustvu i spremi upotrebljava. Tako će jedan, koji se bavi peradarstvom, naročito razvijati tu granu gospodarstva i prema tome udesiti svoju farmu. Drugi će se opet baviti pčelarstvom, a razdioba zemljišta za obradivanje žitom ili povrćem prepušteno je pojedincu. Obično treba 8 dunuma za građevine, 10 za nasade, a 80 za žito.

Upliv kooperativne kvuce pokazuje se u zajedničkom stovarištu robe, koja kupuje za cijelu naseobinu svu robu, orudje i materijalije i iste preprodaje pojedinih kupcima, da se tako osigura veća ekonomičnost i bolji kredit.

Zajedničko kupovanje karakteristično je za osobitu važnost, koja se i kod Mošava pridaje zajedničkim interesima. A ako jedan nema dovoljno novaca da kupi tegleću marvu, tad se slože dvojica i nazmjence se služe marvom; ili susjedi, da zaštede izdatke grade zajedničku staju i razdijele je sebi. Naravno, da svakoj obitelji pripada ono, što ona producira. Ali plodovi, što nadilaze potrebu njihove opskrbe, prodaju se po odboru prema principu svrsishodnosti. Ovi primjeri nam mogu služiti kao dokaz, kako se individualna i zajednička poduzeća mogu harmonijski kombinirati.

Svaki kolonista mora da odstupi je-

dan dio od svoje parcele u zajedničke svrhe kao škola, bolnica, ceste, igralište i t. d. Jednu parcelu prepustio je Keren Hajesod pokusnoj stanici cijonističke organizacije, a drugu poljoprivrednoj školi za djevojke. Dodjeljenje zemljišta za javne svrhe provedeno je vrlo spretno i ekonomski. Stanovi građeen su u formi koncentriranoga kruga, a oranice poredane su u dugim prugama, tako da karta Nahalala izgleda kao sunce, koje šalje svoje zrake u sve smjerove. Točno u sredini na nešto višem temelju sagrađena je škola. Oko škole poredane su radionice svih vrsta, a za svaku radionicu opredijeljeno je 5 dunuma zemljišta, tako da preostaje još dovoljno mjesta za vrt, kojim se ima poboljšati prihod od zanata. Oko tih radionica bit će zasadjeno drveće, koje će biti kao bašća pred stanovima. Svaka kuća sagrađit će se u jednakoj udaljenosti od središta naseobine. Ceste presjecat će cijeli krug od sjevera prema jugu, i od istoka prema zapadu.

S one strane kuće sagrađene su staje, čiji su vanjski zidovi ujedno i obrambeni zidovi, što opkoljuju stanbeni kotar. Iza ovih bedema pruža se onda oranica u velikim četvorinama. Prednost ovoga poredjaja je velika. Svaki kolonista živi u neposrednoj blizini svojih polja i voćnjaka. U slučaju opasnosti, a s tom se okolnošću mora računati, mogu se stanovnici brzo skupljati, pa došao napadaj s koje god strane, brzo spremati na obranu. A i marvu može se lako dotjerati u staje i tako ih očuvati.

Ovaj poredjaj daje Mošavu osobito naličje, koje ga razlikuje od kolonije i kvuce. Kad se dodje cestom od Nazareta, vidi se na daleko Emek, a sred njega kuće Nahalala, okružene bedemima kao vanjske straže ili bolje rečeno kao predstraže velike vojske, koja će još doći u Erec Jisrael i napuniti ovo »ljupko odmaralište« s hiljadama halucim i mnogim Mošve ovdim.

Iz židovskog svijeta

Grof Reventlow pred sudom. Ovih dana održana je rasprava protiv grofa Reventlowa, koji je u jednome članku tvrdio, da je Ahad Haam pisac poznatoga pamfleta »Mudraci od Cijona«. Nakon duljih pregovora završena je stvar izjavom grofa Reventlowa. Grof Reventlow žali, da je iz članka »La vieille France« preuzeo tvrdnju, da je Ahad Haam autor »Mudraci od Cijona«, i izjavljuje da ne može danas ostati kod te preuzete tvrdnje. Preuzima plaćanje parbenih troškova kao i obvezu, da će ovu izjavu objelodaniti u »Deutschen Tagblatt«. Na temelju ove izjave povukao je zastupnik Ahad Haama, odvjetnik Gronemann, tužbu.

Engleska i nabavka za Ruttenbergovo poduzeće. U jednoj od zadnjih sjednica engleskog parlamenta pitao je zastupnik Becker držav. podtajnika za kolonije, da li se stvorilo utanačenje, da se obzirom na okolnost, što Engleska troši tolike iznose za sigurnost i dobrobit Palestine, sve nabavke strojeva i materijala za iskorišćivanje vodenih snaga Jordana isključivo nabavljaju u Engleskoj. Ormsby Gore dao je niječan odgovor. Becker pitao je zatim, da li će se barem u slučaju ako se palestinski zajam

* Iz niza članaka o naseobinama na zemljištu Keren Kajemeta.

plasira u Engleskoj dotične nabavke nabavljati u Engleskoj. Državni podtajnik mu je odgovorio, da o nabavkama odlučuje privatno poduzeće u Palestini. Prema uvjetima mandata imaju svi narodi, koji su članovi Lige Naroda, ista prava u pogledu trgovine u Palestini. Konačno upitao je Becker, da li je mandat, koji je prihvaćen na sjednici Lige Naroda, a još nije odobren po engleskom parlamentu, obvezatan za Englesku. Ovo pitanje, odgovorio je Ormsby Gore, nema ništa zajedničkoga s odobrenjem ove kuće. Mi smo se obvezali da ćemo Palestinom upravljati u skladu s uvjetima mandata.

Poljska sveučilišta i numerus clausus. Uvedenje numerus claususa na poljskim visokim školama, što ga traže nacionalni demokrati, zabavilo je već komisiju za nastavu u Sejmu, te je ova zatražila mnijenje svih fakulteta. Ova se mnijenja vrlo razilaze, ali se ipak većina fakulteta izjavila protiv uvedenja numerus claususa. Od osobite je važnosti, da najugledniji poljski profesori odlučno otklanjaju uvedenje numerus claususa. Komisija nije stvorila zaključak, da bi članovi mogli upoznati svoje klubove s rezultatom ankete.

Internacionalni kongres bibliotekara u Parizu i židovska nacionalna biblioteka u Jeruzolimu. Od 3.—9. aprila zasijedao je u Parizu internacionalni kongres bibliotekara i bibliofila. Za taj kongres dobila je i »Židovska nacionalna biblioteka u Jeruzolimu« poziv, te je bila zastupana po svome pariškom korespondentu. Taj je referirao o razvitku »Ž. N. B. u J.«, te je apelirao na prisutne, da potpomažu razvitak iste. Kongres je na svojim konačnim sjednicama primio predlog, da se apel »Ž. N. B.« uzme na znanje, te stoga pozivlje biblioteke occidenta, da stupe sa Jerusolimskom nacionalnom bibliotekom u prijateljsko-znanstvene veze.

Iz cionističkog svijeta

Sudjelovanje američkih finansijera kod izgradnje Palestine. Izjave Weizmanna, Marshalla i Oscara Straussa. Prije nastupa svoje turneje kroz Hidle West izjavio je dr. Weizmann zastupnicima židovske štampe, da se u Americi misli stvoriti veliki finansijski institut za promicanje izgradnje i razvoja Palestine. Osnutak ovog instituta bila je glavna tema dinera, što ga je priredila u čast dra. Weizmanna Miss Friedmann, sestra pokojnog milijunara Andrew Friedmanna, na kojem su sudjelovali pored drugih uplivnih židovskih ličnosti i Louis Marshall i bivši američki izaslanik u Carigradu Oscar Straus. Daljnji dogovori održat će se, kako je Weizmann izjavio, dne 3. maja kod Louis Marshalla, uz sudjelovanje dra. Georga Halperna, kojega je Weizmann iz Engleske na taj dogovor pozvao. »Ja vidim revoluciju u američkom cionizmu« — izjavio je Weizmann zastupnicima novina — »novu epohu cionističkog pokreta ove zemlje, ako ovaj naš plan udje u one visoke krugove, kojima je cionizam dosada bio tuđ; i širi židovski slojevi bit će cionističkom idealu odaniji.« Na pitanje o Keren Hajesod-kampanji izjavio je Weizmann, da po-

četak zadovoljava. Po dosadanjem uspjehu ovogodišnje kampadne, može se ustanoviti sve veća djelatnost za Keren Hajesod u svim slojevima židovskog stanovništva. Misao, da osnivanje naše nacionalne domaje ovisi o Keren Hajesodu i da budućnost našeg naroda leži samo u vlastitim rukama, prodrila je dublje u sve klase i smjerove ovdašnjih Židova. Kampagne u sinagogama, dobri radovi rabina i požrtvovna pomoć svih suradnika zadovoljava i daje naslućivati najbolje rezultate. O odnosu novonamjeravanog finansijskog instituta prema Keren Hajesodu rekao je Weizmann: »Keren Hajesod je temelj svih radova u Palestini. Bez Keren Hajesoda ne može biti židovska nacionalna domaja izgradjena. Nijedna se finansijska institucija ne može baviti poslovima, koje je Keren Hajesod preuzeo da obavlja u Palestini, kao n. pr. podupiranje emigranata, hebrejskih škola, zdravstvenih zavoda, kolonija, halucim itd. Ima ali još mnoga područja, takodjer od velike važnosti, koje će u djelokrug ove nove institucije pasti.«

I Louis Marshall i Oscar Straus dali se jednom zastupniku »Morning Journala« izjavu o vjerojatnosti sudjelovanja bogatih američkih Židova na izgradnji Palestine. Louis Marshall je izjavio, da učesnici dinera, priredjenog od Miss Friedmann, oko 30 najuglednijih i najbogatijih Židova Newyorka, goje najveće simpatije prema izgradnji Palestine, a naročito da se s tima milijunima Židovima, koji su u istočno-evropskim zemljama potlačeni, dađe prilika spasenja. On se nada, da će dogovori donijeti dobrih rezultata. On će energično nastojati, da zainteresira bogate Židove za izgradnju Palestine. Raspoloženje medju učesnicima dinera bilo je to, da Palestina mora biti izgradjena ne za ljubav cionizmu, nego iz čisto čovječanskih razloga. Svi su osjetili, da je Palestina sada jedina nada svih Židova, koji se moraju iseliti, a ne znaju kamo. On će svoja nastojanja nastaviti i nada se, da će nešto postići.

Oscar Straus je najprije ocrtao pojediniosti dinera, na kojem je on govorio, istakavši veliki idealizam i privrženost za kolonizaciju Palestine, sa osobitim naglašenjem riječi »kolonizacija«, pri čemu je naglasio, da je on za kolonizaciju, ali da je protiv političkog cionizma. Tada je hvalio Weizmanna kao pametnog čovjeka i idealistu, koji se jednom pokretu posvetio, koji mora ne samo cioniste, nego i sve Židove, bez razlike stranaka i smjerova da zainteresira. »Ja simpatiziram«, rekao je Oscar Straus medju ostalim, »sa Balfourovom deklaracijom kao Amerikanac i kao Židov. Ona daje našoj potlačenoj braći u Rusiji, Rumunjskoj, Poljskoj, Magjarskoj i Njemačkoj, da i u Njemačkoj, mogućnosti, da dodju u zemlju, gdje mogu slobodno živjeti. Osobito sada, kad su vrata Amerike gotovo zatvorena, je još poželjnije, da naša braća imaju zemlju, gdje mogu sigurno i pod zaštitom zakona živjeti. Sa ovog gledišta ne će izgradnja Palestine samo cioniste, nego sve Židove interesirati, i naći svoju potporu.« Mr. Straus je nadalje govorio o velikom utisku, što ga je učinio govor Weizmanna, a prije svega njegovo opisanje halucima, na sve prisutne, te je re-

kao: »Ja još ne mogu kazati, koji će se planovi praviti. Iziskuje još vremena i strpljenja, dok će se ovaj idealizam pretvoriti u praktički plan za kolonizaciju. Hoću još izjaviti, da je blago kazano, nevjerno, da se našoj potlačenoj braći ne pomogne naći mirni dom u zemlji naših djedova. Apel na bogate Židove u slobodnim zemljama, da pomognu svojoj braći, obvezuje sve.«

Djelatnost dra. Ruppina u Americi. Dr. Ruppina se na svom povratku iz Amerike, gdje je više mjeseci radio, zastavio na nekoliko dana u Berlinu, i u jednom odabranom društvu u cionističkom uredu izvijestio o finansijskoj kampanji u Americi i osobito o uspješnom radu dra. Weizmanna u Americi. Zadaća dra. Ruppina sastojala se prije svega, da zainteresira šire krugove američkih Židova za trgovačke investicije u Palestini, pri čemu mu je uspjelo predobiti nekoliko ličnosti za saradnju. Akcije, koje su po njemu uvedene, nastavljene su ne samo po članovima delegacije i vodjama američkih cionista nego i po dru. Georgu Halpernu, zastupniku finansijskog i gospodarskog vijeća, koji je na temelju brzogaznog poziva dra. Weizmanna pošao u Ameriku.

Dr. Ruppina otputovao je 25. aprila iz Berlina.

Sir Alfred Mond poriče da je ikada bio anticionista. Lord Beavebrook tvrdio je u »Sunday Express« od 8. aprila, da je bio pozvan po britskom komiteju odličnih Židova, čija su imena poznata sir Alfredu Mondu, nekadašnjem anticionisti a sadašnjem prijatelju cionista da ustane protiv cionista. »Jewish World« primjetio je k tome, neka sir Mond učini sve da ovu stvar razjasni pred javnošću. U jednom pismu na »Jewish World« sir Alfred Mond konstatira, da mu nije ništa poznato o nekom britskom komiteju, što ga spominje lord Beavebrook, a isto tako ne zna ni za ime kojega britskoga ili drugoga Židova, koji je tražio vezu s lordom u savezu sa Balfourovom deklaracijom. Nije istina, da je on ikada u životu bio anticionista. Bio je mišljenja, da tako dugo dok Palestina stoji pod Turskom vladom ne može da se izgradnja narodne domaje za Židove smatra realnom politikom. Od Balfourove deklaracije drži svojom dužnošću kao Židov i britski državljanin, da vjerno podupire i unapredi politiku, koja je označena u toj deklaraciji.

Godišnja konferencija američkih cionista. 26. godišnja konferenca američkih cionista održat će se 17. juna u Baltimore. Očekuje se, da će dr. Weizmann i dr. Šmarja Levin ostati u Americi i prisustvovati toj konferenci.

Useljivanje izbjeglica iz Rusije i Ukrajine u Palestini. Prema obavijesti varšavskog palestinskog ureda nalazilo se u februaru kad je izašla naredba poljske vlade glede izгона svih ruskih i ukrajinskih izbjeglica u Poljskoj, 1021 palestinskih emigranata i halucim, koji su samo čekali, da mogu nakon obavljanja propisanih formaliteta poći u Palestinu. Samo 10% dobilo je do tog roka pozive rodjaka iz Palestine. Svi drugi tražili su certifikate, koji se od vremena na vrijeme podjeljuju po vodstvu pojedinim palestinskim uredima, da ih izda-

ju palestinskim emigrantima. Obzirom na spomenutu naredbu poljske vlade stisnuta je na neko vrijeme poljska imigracija u Palestinu i zaključeno, da se sve dozvole za useljivanje stave na raspolaganje ruskim izbjeglicama. Podjednako je palestinska Cijonistička Egzekutiva obzirom na izvanredni položaj na temelju posebne molbe stavilo preko reda na raspolaganje oveći broj certifikata. Time je omogućeno izim spomenutih 1021 emigranata još daljnjim 215 izbjeglicama iz raznih zemalja, koji su boravili u Poljskoj a htjeli su ići u Palestinu, te imaju sve kvalifikacije, da pođu u Palestinu. Tako su poslali u februaru via Galac 476 osoba, zatim 25. marta 240, 4. aprila 87, 11. aprila 123, 12. aprila 135, a 14. aprila ostatak. Ustanovljuje se da se nije ni jedan emigrant, koji je bio registriran kod varšavskog palestinskog ureda, morao vratiti u Rusiju.

Iz Palestine

Granice između Sirije i Palestine.

Kako doznajemo konačno su raščišćeni svi nesporazumi između Francuske i Engleske glede sjevernih granica Palestine. Dostojnik će biti službeno objavljene novo ustanovljene granice. Židovska kolonija »Metula« ostat će vjerojatno u granicama Palestine.

»Metula« je najsjevernija kolonija Palestine te leži na granici između Palestine i Sirije. U blizini kolonija »Kfar Gilead« i »Tel Haj«, gdje su prije 3 godine bile borbe židovskih kolonista i Beduina, kojom je zgodom poginuo popularni vođa radništva kapetan Trumpeldor.

Arap protiv Zakonodavnog Vijeća.

Iz Jeruzolima javljaju: Palestinsko-arapska egzekutiva izdala je ponovnu deklaraciju, u kojoj pozivlje arapsko pučanstvo, da bojkotira i drugi stadij izbora za Zakonodavno Vijeće. Apel izdan je sigurno stoga, jer se općenito drži, da će vlada raspisati izbore drugoga reda, t. j. naložiti izabranim zastupnicima, da izaberu 12 članova za Zakonodavno Vijeće.

Arapska egzekutiva izjavljuje u svojoj apelu, da za slučaj, te bi Zakonodavno Vijeće i unatoč arapskog bojkota htjelo da vrši svoje funkcije, poduzet će arapsko pučanstvo korake, da spriječi Vijeće u provedenje njegovih zaključaka. To će se dogoditi i u onom slučaju, ako bi ti zaključci bili korisni za palestinsko pučanstvo.

Arapske novine u Damasku izvješćuju o arapskim propagandnim markama koje su izašle u Americi. Marke nose naslov, »Palestina Arapima« i sadržavaju kartu Palestine, zatim slike Omarove mošeje i grobne crkve. Marka stoji 1 cent, a prihodi određeni su za Palestinsko arapski pokret.

Arap ne će da sudjeluju na izložbi palestinskih proizvoda u Londonu. Kako je poznato bit će na londonskoj izložbi britskih dominiona jedan poseban paviljon, u kojem će biti izloženi palestinski proizvodi. Prema vijestima arapskog »Palestina« zaključila je trgovačka komora, da ne sudjeluje na izložbi, jer bi sudjelovanje Palestine samo doprinijelo širenju cijonizma.

Mir u Palestini za vrijeme blagdana. Ministarstvo za kolonije ističe u svojem službenom izvještaju, da su i ovaj puta mirno protekli židovski, hrišćanski i muhamedanski blagdani, koji su ove godine skupa pali. To je već druga godina, gdje su blagdani prošli u cijeloj zemlji bez ikakvih upadica.

Hydro električno djelo na Jordanu. Na jedan upit u dolnoj kući, kako je napredovala izgradnja stanice za iskorišćavanje vodenih snaga Jordana u Palestini te da li su sklopljeni ugovori za graditelje stanica, odgovorio je u ime ministarstva za kolonije Ormsby Gore, da radovi za podizanje električnih stanica za hydro električno djelo na Jordanu još nisu započeli, jer se društvo istom konstituiralo. Koncesija će se podijeliti istom nakan obavljenih formalnosti konstituiranja. Kako je njemu javljeno napreduju pripreme za provedenje plana, te će se doskora moći raspisati natječaj za izgradnju stanice i svih uredaba.

Useljivanje u Palestinu za vrijeme engleske okupacije. Na upit u zastupničkoj kući izjavio je državni podtajnik za kolonije, da se od početka okupacije Palestine po Englezima uselilo 27.000 Židova.

Radnička banka u Palestini. Radnička banka u Palestini javlja, da je vlada već dozvolila plasiranje i daljnju emisiju akcija u iznosu od 30.000 funti, čime će se temeljna glavica podvostručiti.

Pojefinjenje željezničkog prometa u Palestini. Sa 1. aprilom znatno su snižene tarife na palestinskim željeznicama. Redukcija na pruzi Jafa-Jeruzolim iznosi 60%, dok na drugim iznosi 30—40%. Ovo pojeftinjenje imalo je za posljedicu porast prometa na željeznicama, kojem je u zadnjim godinama u velike konkurirao jeftini automobilski promet.

Palestine Electric Corporation Ltd. Društvo, na koje je inž. Rutenberg podijeljenu mu koncesiju za eksploataciju vodenih snaga rijeke Jordana prenio, registrirano je od palestinske vlade pod imenom »Palestine Electric Corporation Ltd.«

Uvoz i izvoz u luci Jafi u zadnjem trogodištu. Niže navedene brojke daju najljepšu sliku o velikom razvitku te glavne luke Palestine.

Uvoz je iznašao:

	1920	1921.	1922.
u tonama:	31,091	51,694	103,209
u funtama:	1,629,139	1,471,243	2,252,314
a izvoz:			
u tonama:	23,337	43,180	52,895
u funtama:	244,960	265,300	443,800

Razvitak Kirjath Samuel-četvrti u Tiberiasu. Naseljivanje te četvrti ide dosta brzim tempom. U razdoblju zadnjih 2 mjeseci ostavilo je mnogo porodica tamne zidine geta Tiberiasa, te se preselilo u novu sagradjenu četvrt. Zanimljivo je, da su velik broj naseljenika članovi starog jišuva.

Februarsko izvješće o poljodjelstvu Palestine. Kako »Komercijal Bulletin« javlja, potvrđeni, još prije javljeni izvanredno povoljni izgledi za zimsku žetvu sjeverne Palestine. Također se na jugu Palestine, uslijed pravovremene kiše u prvim sedmicama veljače, položaj, u koliko se žetve tiče, znatno poboljšao. Uopće u velikom dijelu zemlje očekuje se izvanredno dobra žetva, ako će se moći

stati na kraj raznim pošastima, koje vladaju u krajevima oko Ramlea i Lude, u kojim se krajevima momentano nalazi velik broj podivljalih štakora. Ti se za pokus tamane sumpornim plinovima, čime se postigla dobra iskustva. Stanje živog inventara je dobro. Momentano ne predleže nikakova nova oboljenja. Na pješćanim prudovima oko Are zasadjeno je oko 63.000 rasadnika, a oko 700 dunama prudova zasadjeno je travom »Aho-philagra«. Ograđivanje tih prudova produženo je na 3 km. U Gazi zasadjeno je 300 dunama pješćane pustoši sa Amaphilom, a osim toga još 10 vrsta trava, koje uspjevaju na pijesku, kao i 135 rasadnika Tamariska. Izim toga na obim mjestima posijano je sjeme nekih drveća.

Alliancini učitelji za jevrejski jezik. Na jednom dogovoru učitelja Alliance u Jeruzalimu zaključilo se je među ostalim, da samo oni učitelji mogu biti članovi organizacije aliancinih učitelja koji priznavaju hebrejski kao nastavni jezik. Ujedno je stvoren zaključak da organizacija pristupi općoj jevrejskoj učiteljskoj organizaciji u Palestini.

Kupovanje zemljišta u Palestini. »Palestine Land Development Company« kupila je na Karmelu kod Jafe zemljište u površini od 320 dunuma za jednu grupu rumunjskih Židova, koji namjeravaju ondje podignuti novu naseobinu, koja će nositi ime vrhovnog komesara »P. L. D. C.« je po nalogu Sira Pears iz Kamade u pregovorima za nabavu drugog zemljišta u blizini Jeruzolima, čija bi cijena otprilike bila 10.000 funti (ili u našem novcu 4.400.000 din.).

Iz Jugoslavije

Iz sjednice Radnoga Odbora. Na sjednici Radnoga Odbora izvjestio je povjerenik za šekelsku akciju, da još uvijek velik dio mjesnih organizacija i povjerenika nije povratio ovogodišnje šekelske blokove i obračun, a isto tako da pored svijuju poziva nije moguće od nekih mjesnih organizacija dobiti šekelski obračun za godinu 5682. tako, da nismo u stanju Egzekutivi poslati konačni obračun za prošlu godinu. Obzirom na okolnost, da se prema zaključku Egzekutive moraju ovogodišnji šekeli predati do konca maja imaju se pozvati sve mjesne organizacije da smjesta završe šekelsku akciju da odmah pošalju blokove s obračunom. Iza toga povela se debata o promjeni statuta, te o jednom prijedlogu, koji je podnešen za Savezno Vijeće, a kojim se traži, da se kazne svi oni, koji su kriveci, da se u pojedinim mjestima nije obračunala šekelska akcija. Nakon izvješća tajnika o boravku u Karloveu i pretresa ostalih pitanja, koja su u savezu sa Saveznim Vijećem, raspravljalo se o drugim tekućim agendama.

Svim mjesnim organizacijama. Rok za povratak šekelskog obračuna minuo je već 26. aprila, a mi do danas iz mnogih mjesta još nismo primili obračune, niti šekelske blokove. Pošto moramo do konca maja Egzekutivi poslati konačni obračun, jer nam se inače ne će priznati delegati na ovogodišnjem kongresu, umoljavamo sve mjesne organizacije i povjerenike, da nam odmah šalju obračune i šekelske blokove. Ujedno umolja-

vamo i one mjesne organizacije, koje do sada nisu poslali obračun za 5682. da to odmah učine, kako bi jednom ovu stvar mogli staviti van evidencije.

David Spitzer,

povjerenik za šekelsku akciju.

ZIDOVI GRADA ZAGREBA!

Dne 17. o. mj. ići će židovski omladinici da skupljaju prinose za Židovski Narodni Fond. Vjerujemo, da ne će nitko od Vas uskratiti sabiračima svoj doprinos, jer je to jedan od načina, kojim i Vi ovdje možete da sudjelujete u izvršivanju velikoga cilja, koji treba da stvori zdrave temelje za židovski život Vaših sunarodnjaka u Erec Jisraelu. Svojim doprinosom izvršit ćete jednu od najvažnijih dužnosti prema Vašem narodu i Vašoj tradiciji.

Odbor židovskog akademskog društva »Judeje«.

Donašamo ovaj apel židovskih akademičara u uvjerenju, da će i ovaj puta židovsko gradjanstvo Zagreba pokazati, da ima puno shvaćanja za obnovno djelo u Erec Jisraelu, te da će obilatim doprinosima podupirati ovu akciju, koja ide u korist Keren Kajemeta. Zagreb, stoji na prvom mjestu u doprinosanju za Narodni Fond pa se nadamo, da će Zagreb požrtvovnošću židovskih gradjana i nadalje zadržat prvenstvo.

Karlovac. U nedjelju dne 29. aprila održala se u Karlovcu skupština svih plaćalaca šekela. Nakon pozdrava prisutnih te tajnika Saveza cionista Jugoslavije g. dra. Alfreda Singera izvješćuje tajnik Herrnstein o radu odbora u prošloj godini, koji se mora kraj teških mjesnih prilika smatrati zadovoljavajućim. Iza podjeljenja razriješnice odboru, izabran je novi odbor, a zatim je dr. Singer u jednome gotovo jednosatnome govoru prikazao stanje cionističkog pokreta i obnovnoga djela u Palestini i golemu odgovornost cijeloga židovstva, te dužnost podupiranja izgradnje narodne domaje. Govornik se zatim bavi prilikama u našem Savezu i apelira na sumišljenike, da što revnije porade oko namaknuća sredstava za svjetsku organizaciju kao i za naš Savez. Na ovaj govor nadovezala se debata, u kojoj su prisutni izavili svoju spremnost, da svim silama podupiru sve akcije našega Saveza.

Glavna skupština akademskog društva »Bar Giora« u Beču. Dne 20. aprila održana je glavna skupština »Bar-Giore udruženja jevrejskih akademičara iz Jugoslavije u Beču na kojoj je izabran ovaj odbor: predsjednik i komesar za Keren Hajesod Nisim Katalan, cand. med., podpredsjednik Žiga Kišitzky, cand. med., tajnik Jakov Kalderon, cand. med., blagajnik Samuel Kampus cand. med., knjižničar Menahem Mevora h, cand. med., komesar za Narodni Fond Žarko Haas cand. med., Novi odbor stavio je sebi za zadaću aktivni rad na polju jevrejske kulture, a naročitu pažnju obratiti će Židovskom Narodnom Fondu i Keren Hajesodu.

Književnost

»El mundo sefardi«. Sefarsko akad. društvo »Esperansa« u Beču, počelo je sa izdavanjem lista na španeskom jeziku pod gornjim naslovom. Prvi broj tog

lista je već izašao. Odlikuje se vrlo lijepim i zanimivim sadržajem iz života Sefarada u južno-slavenkim zemljama. Iz obilnoga sadržaja prvoga broja spomenuti ćemo samo nekoje članke, kao članak od A. Romana: »Organizacija Židova u Bugarskoj« u kojem pisac iznosi život Židova u Bugarskoj, o kom smo mi dosada znali vrlo malo, i njihovu organizaciju, koja je prilično dobro uređena. — U vezi s tim člankom je članak od P. Romana: »Istorija cionizma u Bugarskoj«, u kojem navadja autor, da je nacionalna svijest kod Židova Bugarske razvita, te prikazuje stvarne uspjehe cionizma u Bugarskoj. Dr. Levi-a piše o: »Sefardi u Bosni«. Razvija historiju Sefarada u Bosni, od doseljenja do danas te prikazuje njihov život. I ostali članci otmjeno pisani nastoje da upoznaju u prvom redu same Sefarde između se, i sefardsko židovstvo s ostalim židovstvom i njegovim kulturnim tekinama.

Tendencija je lista da uzdigne kulturni nivo kod sefardskih Židova južnih zemalja, e da bi opet nastala vremena, kad će oni kao nekada da daju iz svoje sredine ljude poput Majmunidesa Halevi-a, koji su bili i stoljeća poslije svoje smrti vodje židovskoga naroda na kulturnom polju židovstva.

Šport i gimnastika

III. PROSTA VJEŽBA ZA ČLANICE.

Takt $\frac{3}{4}$ valcerom, tempo — polagan. početni stav: stav spetni, ruke o bok. (Hrpti ruke dotiču se bokova). Iz početnog stava:

I. 1—3 unutarnjim gornjim srednjim lukom, odručiti (pesnice osovljene, dlanovi smjeraju strance).

II. 1—3 ruke: donjim čelnim lukom odručiti gore (dlanovi gore, prsti strance, pogled gore). Na 1. dobu iskoračni stav desnom nogom naprijed.

III. 1—3 u stavu izdržati, odručenjem predručiti lukovito, pretklon (90°). Lijevo koljeno dotiče se desne noge. Pogled na ruke.

IV. 1—3 izdržaj.

V. 1—3 (na 1. dobu), iskoračni stav levo strance do odnošnog stava desne, ruke počinju kružiti na lijevo.

(na 2. dobu) ruke prolaze odručenje na lijevo do nadručenja,

palci natrag uz istodobno prenašanje težine tijela na desnu nogu.

(na 3. dobu) ruke: najkraćim putem: desna u odručenje gore, lijeva priručenje van — pesnice osovljene, pogled na lijevu ruku, odnožno skućiti lijevu nogu.

VI. 1 — $\frac{1}{2}$ okreta lijevo do iskoračnog stava, lijevom napred priručiti.

2—3 u stavu izdržati, odručenjem nadručiti lukovito (hrpti ruku se dotiču), zaklon, pogled na ruke.

VII. 1. iskorak desnom nogom napred,

2. iskorak lijevom nogom napred,

3. u stavu izdržati,

ruke: kroz sve 3. dobe — odručenjem i priručenjem unutra (uz prsa): lijevu ruku predručiti lukovito, pogled na lijevu ruku, desnu ruku zaručiti lukovito, desnu nogu zanožno skućiti.

VIII. 1—3 izdržaj.

IX. 1. iskorak desnom nogom natrag do malog čučnja desnoručke prednožno lijevom, lijevom rukom prednožiti, desnom odručiti, pretklon (90°), pogled na l. ruku.

2—3 $\frac{1}{4}$ okret na desno do pokleka lijevonoške — predručiti na desno gore — otklon na lijevo, pogled na ruke.

X. 1—3 izdržaj.

XI. 1. dići se — iskorak lijevom strance, dići se — iskorak desnom križno odzada,

dići se — iskorak lijevom strance, ruke: lukom (donjim) na lijevo kroz sve 3 dobe dolaze do predručenja na lijevo gore, pogled na desnu nogu, otklon na desno.

XII. 1—3 izdržaj.

XIII. 1. $\frac{1}{2}$ okreta na desno do zanožnog stava lijeve, ruke: donjim lukom: lijeva predručiti, desna odručiti gore.

2. iskorak lijevom strance, prinožiti desnu do uspona, ruke: srednjim gornjim lukom do priručenja van (45°).

3. spust na puna stopala, ruke: izdržaj.

XIV. 1. iskorak lijevom napred,

2. iskorak desnom napred,

3. iskorak lijevom na značku (naprijed),

predručiti donjim srednjim lukom, odručiti — najkraćim putem, lijevu ruku lukovito odručiti, desnu lukovito nadručiti, pogled na lijevu ruku.

XV. 1—3 ruke — lukom čelnim (gornjim) na desno u početni stav (ruke o bok), desnu nogu lukovito prinožiti.

XVI. 1—3 izdržaj.

Tumač: Sva gibanja ruku izvode se mekano i nježno. Svagdje, gdje to nije naznačeno, dotiče se palac i srednji prst kod obih ruku. Ostali prsti prema ujima posve prirodno skućeni. Pretklon = naklon za 90° napred. Zaklon = naklon za 90° natrag, a otklon desno ili lijevo = za 90° strance.

Koraci takodjer neka budu ženski (elastični i graciozni), a ne vojničko-muški. Uopće se treba u svim kretnjama prilagoditi valcernom ritmu.

IV. PROSTA VJEŽBA ZA ČLANICE.

Takt $\frac{3}{4}$, tempo — srednji, početni stav: stav spetni, priručiti.

I. 1. iskoračni stav desnom nogom naprijed, predručiti (palci gore).

2. $\frac{1}{2}$ okreta na lijevo (do odnošnog stava lijeve), lijeva ruka donjim lukom odručiti (palac gore)

= i — $\frac{1}{2}$ okreta lijevo do prednožnog stava lijeve, desna ruka donjim lukom predručiti (palac gore).

3. ruke izdržaj — prenos težine tijela na lijevu nogu do zanožnog stava desne.

4. izdržaj.

II. 1. iskorak desnom nogom naprijed (skućeno), odručiti (dlanovi gore).

2. izdržaj.

3. predklon (45°) predručno skućiti unutra (desna preko lijeve).

4. izdržaj.

III. 1. $\frac{1}{2}$ okreta na lijevo do malog čuč-

nja lijevonoške, odnosno desnom, i rukama sunemo u priručenje i spojeno desnu ruku odruči (pružena, dlan dolje), lijeva ruka predručno skučena unutra (podlaktica i nadlaktica lijeve ruke čine kut od 90°).

2. izdržaj

= i — počinje sljedeće gibanje (gornjim lukom na lijevo).

3. izmjena nožnog stava prenosom težine tijela na desnu nogu, ruke: lijevu odruči (palac gore), desnu ruku odručno skučiti za šljom.

4. izdržaj.

IV. 1. ½ okreta na lijevo do zanožnog stava desne, lijeva ruka izdrži u predručenju, desnom sunemo u nadručenje (palce natrag).

2. u stavu izdržati, ruke priručiti (desna lukom naprijed)

= i — u stavu izdržati, lijeva ruka priručiti van, desna odruči gore (dlanovi dolje).

3. ruke izdržaj, desnom nogom ispad desno strance, odnosno lijevom.

4. izdržaj.

V. 1. ½ okreta lijevo do prednožnog stava lijeve, desna ruka donjim lukom, te obje ruke nadručiti.

2.

= i — odručenjem te priručanjem ruke o bok; lijeva noga lukovito do zanožnog stava,

3. mali čučanj desnonoške.

4. izdržaj.

VI. 1. iskorak lijevom nogom naprijed do pokleka desnonoške, ruke: srednjim, gornjim lukom odručiti lukoviti.

2. ½ okreta desno do odnožnog stava

desne, rukama sunuti u odručenje gore (dlanovi gore).

= i — uspon, ruke donjim srednjim lukom predručiti (dlanove gore).

3. spust na stopala, priručiti.

4. izdržaj.

Tumač: U prvom taktu treba osobito da se skrene pažnja na gibanje ruku, te na točno prenošenje težine tijela s noge na nogu. Gibanja ruku treba da su ovdje nešto odmjerenija.

U III. taktu paziti na položaj ruku (1. i 3. doba).

IV. i V. takt su jedna zatvorena cjelina, te ih treba tako izvadjeti.

VI. takt (svršetak vježbe) jest gibanje za sebe, te ga treba osobito točno izvesti, da kao takovo ispadne. — Svā ljepota ove vježbe ovisi baš o tom svršetku, koji mora da je lijepo vezan uz ostala gibanja i položaje.

Vijesnik Povjereništva Židovskog narodnog fonda (Keren kajemet leisrael) za Jugoslaviju Iskaz darova broj 9. od 18. aprila do 2. maja 1923.

OPĆI DAROVI.

Bjelovar: Društvo »Mirjam« daruje umjesto čestitke 25. godišnjici »Literarnih sastanaka« 20.—

Senta: Sakupljeno po mjesnim grupama 38.25

Vukovar: 40.50

Zagreb: dr. Licht 5.—

Maribor: Emil Knoll 20.—

Križevci: Drag. Weiss 5.—

Visoko: u kući Jakov L. Papo sakupila Klarica H. Danon i Josef A. Kabiljo 90.—

218.75

SAMOOPOREZOVANJE.

Vukovar: Aleksa Steiner 200.—

ŠKRABICE.

Bjelovar: M. Neuhaus 8.—

Djakovo: J. Türkl 32.—, Braća Aufferber 2.25,

Mgs. H. Fuchs 25.32, Münz i Aufferber 14.25, Vlajnić i Braun 20.—, J. Spitzer 10.18 104.—

Vukovar: Etelka Frisch 79.50, Julio Rosenberg 24.50, Engl Karl 10.—, Domber 2.10, Julia Weiner 50.—, Hermina Fischhof 12.25, Herman Bader 5.30, Grand Hotel 32.80, Pinkas Walder 6.—, Regina Stein 48.—, Renka Hirth 15.50 285.95

Zagreb: Literarni sastanci 26.65

Maribor: Karl Preis 20.03, J. Rosner 4.70 24.73

Križevci: Hirschl, Gradec 65.—

514.33

ZLATNA KNJIGA.

Vukovar: Za upis pok. Adele ud. Steiner daruju: Obitelj Herman Steiner, Osijek 200.—, Leopold Platzner, Osijek 200.—, Mirko Steiner, Vukovar 150.—, Hlanko Steiner, Vukovar 150.—, Aleksa Steiner 150.—, Samuel Steiner, Mitrovica 100.—, Leopold H. Freund i supruga, Vukovar 50.—, ing. Ljud. Freundlich i supruga, Osijek 50.— 1050.—

MASLINE.

Skopje: Salamon de Majo daruje u vrt pok. Šemaja i Malvine de Majo prig. slavne uspomene na Braću Makabejca 10 m, proslave Tu Bišvata 10 m, svetu uspomenu Estere 10 m, proslave oslobođenja Jevrejskog Naroda iz egipatskog ropstva 10 m, vjenčanja gđice de Majo iz Milana sa gosp. Levićem 10 m svega 50 m 625.—

Banjaluca: U gaj pok. Avrama Altarca sabrano prig. Harniša asar 850.—, Bne Cijon 10% od sjela 250.—, od sefardske bog. općine 310.—, 112 maslina 1410.— 2035.—

JAAR JUGOSLAVIJA

Vukovar: Robert Baum na ime Žid. oml. društva 5 m, Filip Weiss na ime Žid. oml. društva 2 m, Sal. Fischhof na ime Alme i Ille Fischhof prig. »Jahrzelta« 2 m 9 maslina 112.50

Senta: Herman Schweiger prig. vjenčanja dr. Karl Vig 1 m, Bezalel Fürst na ime supruzi dr. Karl Vig 1 m, dr. Karl Vig prig. vjenčanja Elle Vig—Deze Reiss 1 m, Emil Havas prig. vjenčanja Ella Viga—Deze Reiss 2 m, Žigmond Kraus na ime Ida Münsz 1 m, Gabor Münsz prig. verenja Piri Vig—Lajos Spitzer 1 m, Mikša Fleisch i supr. 1 m, M. Lederer i supruga 1 m, Jenö Levai 2 m, Maco Wiesel 1 m, J. Neuman na ime Sal. Aftergut 2 m, J. Neuman na ime Dezsö Weiss 1 m, Csogi Vig na ime Piri i Lajos Spitzer 1 m, svega 16 m 200.—

Zagreb: Vilko Richter na ime Lit. sastanaka 1 m, Drag. Baum 8 m 112.50

Daruvar: Albrecht Sorger n. i. Jetti Sorger 4 m 50.—

38 maslina 475.00

Do sada darovano 8281 maslina za popunjeno šume treba još 1719 maslina.

GEULAT HAAREC AKCIJA.

Darovi zemlje.

Vinkovci: Vilko Ornstein 100.—, Sandor Weinberger 75.—, Armin Kastner 50.—, Žak Hercog 50.—, Johana Kraus 15.— 290.—

Zagreb: Oto Pollak prig. svoje promocije 100.—

Daruvar: Oskar Rochlitz 50.—, Viktor Weiss 25.—, Otto Gross 25.—, Mjesto brzjava vjenčanju Lj. Franka, Viktor Weiss 10.— 110.—

D 500.—

Za Geulat haarec do sada darovano ukupno 4.700.— Din.

TORA DAROVI.

Bjelovar: Prig. Pesaha: Lav Hirschl 250.—, Lav. Krauss 50.—, M. Wolkenfeld 15.—, B. Tau-

ber 12.50, A. Grünberger 10.—, B. Hahn 10, 347.50

Senta: 24.50

Križevci: Drag. Goldberger 100.—

472.—

NORDAUOV GRAD.

Zagreb: G. Ambroš 50.—, Sandor Deutsch 100, gđja Scheffer 50.—, Josip Benvenisti 1000.— 1200.—

Skopje: Jakov Talvi 100.—

Požega: Hugo Adler 100.—, Adolf Schorsch 100.—, Ilja Kohn 25.— 225.—

1825.—

Za Nordauov grad do sada darovano 133.721.25 Din.

DJEČJI SABIRNI ARCI.

Bjelovar: S. Lipšić 70.25, B. Lipšić 43.—, F. Hirschl 66.—, Z. Weiss 20.—, M. Neuhaus 25.— 224.50

Vukovar: Viktor Diamant 37.50

262.—

DAROVNA KNJIGA.

Vukovar: Prig. vjenčanja Pride Weiner—Josip Weiss sakupila Julia Weiner: Feliks Weiner 50.—, Josip Weiss i supruga 100.—, Gustav i Slava Fleischhaker 100.—, Leopold Pinter 100.—, Mavro Kopp 100.—, Gđa Spitzer 20.—, N. N. 20.—, Josip Svečenski 10.—, Roza Klein 10.—, Julia Weiner 10.— 520.—

PREGLED.

Iz Hrvatske, Slavonije i Dahnacije 4502.33

Bosne 1500.—

Srbije 725.—

Vojvodine 262.75

6990.08

Od 1. januara do 2. maja unišlo sveukupno 254.400.28 Din.

Specifikacija darova iskazanih u »Židovu« br. 14.

DAR TORE.

Senta 2700.—

Olga Müller
Rudolf Fleischmann

zaručeni

Zagreb, 27. aprila 1923.

D. M. C. artikli

te Aida Maria Lucia, umjetna svila (Kunstseide) i razni drugi pamuci. Kod većih naručba znatan popust! Specialna ve etrgovina pamuka

Ferdo SCHWARZ i drug

I lica br. 45 - ZAGREB - Telefon 2-56

Brzjavni naslov: SVADRUG

„TEVIT“

Poduzeće za elektroindustriju i trgovinu
Tel. fon 14-59 ZAGREB Gajeva ulica 15

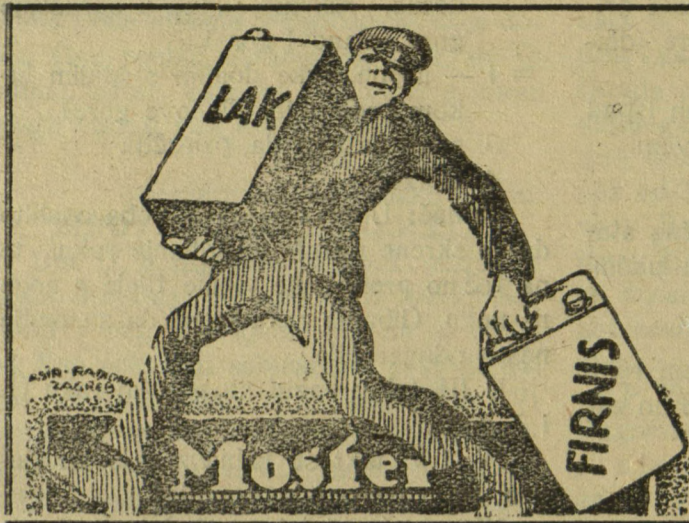
Izvadja: Električna instalacija svijetla, telefona, kućnih zvonila i reklama

Preuzima: Uredjaje električ centrala, pogona, prenose sila, popravljjanje sviju vrsti električnih strojeva

„Sidro“

d. d. za trgovinu željezom
Zagreb, Vlaška ul. 40, tel. 69 i 21-30

Nosioci. — Betonsko željezo. — Željezo za spona. — Šipkasto i obručno željezo. — Crni lim. — Pocičani lim. — Cinkovni lim. — Kose. — Motike. — Plugovi. — Plužni dijelovi.

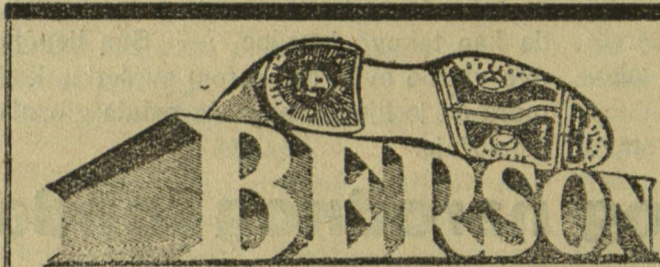


MOSTER

TVORNICA LAKA d. d.
U ZAGREBU

Proizvadža:
lakove, lak-boje, firnis,
uljene boje, zemljene
i kemičke boje
za svu industriju, obrt i trgovinu

Jedino najveće specijalno skladište kratke nakitne i pletene robe samo na veliko, niske cijene, solidna podvorba
Dragutin Uilmann, Zagreb
Ilica 36 Ilica 36



Gumene pete i Gumene potplate

jeftinije i trajnije su nego od kože! Najbolja zaštita protiv vlage i zime!

JE NAJBOLJI **PAMUK**
ZASTUPSTVO I SKLADIŠTE
A. ROMANO
ZAGREB
AKADEMIČKI TRG BR. 8

„GOLUB“
ZASTITNI ZNAK

„FOXY“

La Vapno (Kreč)
dobavlja iz vlastitih vapnara u Očuri i Novom Marofu
Sjedinjene krečane d. d.
u Zagrebu Bogovićeve ulica 3
Telefon broj 5-55 .: Brzjavni: Krečane, Zagreb
Produkcija 120 vagona mjesečno

Vjoran čuvar Vaših zubi jest
»LYODONT«
pasta za zube. — Jedan pokus — i Vaše je povjerenje osigurano!
Dobiva se u ljekarnama i drogerijama!
LYO d. d. za finu kozmetiku i farmaceutsku industriju, Zagreb

Veletrgovina kratke i pletene robe
„Nevesta“ Textil Import & EMILSCHULHOF
Bregovita ulica 3 ZAGREB Telefon broj 18-57
Vlastita manipulacija

Naučnika
ili praktikanta za veletrgovinu galanterijske i kratke robe, traži se iz bolje kuće odmah. Upitati:
Rendeli i drug, Zagreb, Jurišićeva 5.

VREĆE
iz jute, tekstilita i papira nove i upotrebljene u svim dimenzijama za brašno, posije, ugalj i t. d., dobiju se najjeftinije kod tvrtke
SCHOTTEN I DRUG
Vrhovćeva 13 ZAGREB Telefon 19-65
Kupujemo sve vrste upotrebljenih vreća uz najveću dnevnu cijenu —
Zavod za posuđivanje nepremovnih ponjava

DIONIČKO DRUŠTVO „**MERKUR**“
VELETRGOVINA I KONFEKCIJA PAPIRA
TELEFON: 17-95 ZAGREB - ILICA 31 PAMMERKUR BRZOJAVI.

Veletrgovina pisačeg, risačeg, novinskog, te omoćnog papira
Vlastiti proizvod bilježnica, notesa, blokova i konfekcija svih proizvoda i papira
Tvorničko skladište kuverata, te pisačeg i risačeg pribora

IMPORTNA KUĆA
D. HIRSCHL I DRUG
8 AKADEMSKI TRG ZAGREB AKADEMSKI TRG 8
TELEFON BROJ 13-31. TELEGRAM: HISCOMP.
nudja na veliko manufakturnu robu

Prva hrvatska veletrgovina željeza i željezne robe
Ferdo Hirschl k. d.
Jelačićev trg 13 ZAGREB Telefon br. 279
Poslovnica: Petrinjska ulica broj 4
Preporuča svoje bogato skladište željezne robe, posudja, gospodarskih strojeva, kućnih uređaja, te sve vrste gradjevnih potrebitina. Solidna roba, brza poslaga, cijene najjeftinije.